

Uitgescholden wegens windmolens

JOOP BOUMA

De ogen van Henk Eissen vlammen op als hij over zijn boerenbedrijf in de Veenkoloniën praat. "Het is machtig hier." De grootschaligheid, de rechte percelen - de droom van menig boer. Eissen heeft 260 hectare in eigendom, nou ja, de grond is feitelijk van de bank. Maar het is zijn grond en daar gaat het om.

Eissen boert hier pas vijftien jaar. Zijn hele familie komt uit Staphorst. Zijn vader, zijn opa, ze pachtten hun land in Overijssel. Henk Eissen was de eerste die het lukte om grond in eigendom te krijgen. "Dat is een goed gevoel, hoor." Eigen baas, het mooiste dat er is. Hij heeft een gemengd bedrijf, verbouwt aardappelen, gras, graan én snijmais voor zijn 225 melkkoeien in Gasselterboerenveenschemond.

Al in 2010, de Veenkoloniën waren net aangewezen als zoekgebied voor windenergie, kwamen projectontwikkelaars en energiebedrijven 'ronselen bij boeren', zoals Eissen het uitdrukt. Boeren konden goed geld verdienen aan windmolens. Eissen draait er niet om heen dat het de grondeigenaren in de Veenkoloniën in de eerste plaats om opbrengst is te doen. "Er waren boeren die al met een kaartje van het gebied rondliepen: daar komt er één, en daar, en daar. De ene boer kreeg er twee, de andere nijs. Dat kan niet, dachten wij. Je zag op die kaartjes direct: er komt er wel één bij mij en geen molen bij de buurman. Dat gaf chagrijn."

"We dachten, wij moeten zo snel mogelijk de koppen bij elkaar steken. We hebben twintig man hier uit de regio bij elkaar gehaald. We wilden een plan waar alle boeren profijt van zouden hebben. We hebben eerst gedacht, we moeten dit een tijdje binnenskamers houden. Als we er uit waren, zouden we naar buiten treden met onze plannen. Maar één

van de boeren heeft de uitnodigingsbrief voor ons overleg in het dorp verspreid. En toen was het gebeurd, de beer was los."

Mee profiteren

Geheim houd je zoiets toch niet. "Ons uitgangspunt is altijd geweest, nog steeds, dat iedereen die op die windmolens uitkijkt en zegt dat ie er last van heeft, ook de lusten zal ontvangen. De mensen hebben dat spiegeltjes en kraaltjes genoemd. Maar we willen omwonenden serieus laten meeprofiteren van de opbrengst."

Toen de provincie Drenthe volgens de boeren niet thuis gaf, zijn ze naar het ministerie van economische zaken gestapt. Daar wilde toenmalig minister Maria van der Hoeven de Rijkscoördinatieregeling (RCC) wel van stal halen. De rijksoverheid kan met deze regeling bij projecten van nationaal belang - zoals de energietransitie - de besluitvorming naar zich toetrekken. Gemeenten en provincies staan dan in feite buiten spel. Alleen burgers of belanghebbende organisaties kunnen tegen besluiten op grond van de RCC nog beroep instellen bij de Raad van State. Een doorgaans tijdrovende bezwarenprocedure wordt zo overgeslagen.

"Zo is het gegaan. De provincie Drenthe wilde niet met ons meewerken. De politiek heeft het hier laten verslonzen. Het hele circus is toen door het ministerie van economische zaken overgenomen. De huidige situatie is vooral te wijten aan de houding van het lokaal bestuur."

Boemerang

Eissen zegt dat hij op visite bij zijn burens nooit een geheim heeft gemaakt van zijn plannen. Maar hij heeft zijn burens niet opgezocht.

"Het probleem is dat iedereen wel voor windenergie is, maar als het

foto's reyer boxem

reyer boxem

Landschap | In de Drentse Veenkoloniën moeten vijftig grote windmolens komen. De bevolking ligt dwars. Trouw verbleef enkele weken in het gebied en sprak met tientallen betrokkenen. Deel 2: de visie van de Drentse windboer.

om hun eigen horizon gaat, wordt het ineens helemaal anders. We kunnen niet wachten op de toekomst, we moeten nu handelen. De discussie is niet zakelijk. Het zijn allemaal emoties. Alles wat wij zeggen, komt als een boemerang terug. Al geef ik mijn buurman 1000 euro, het zal niet genoeg zijn. Geef ik hem 2000 euro, is het ook niet genoeg. De gemeente had moeten waken voor tweespalt", zegt Eissen.

"De tegenstanders gunnen het ons niet. Het gaat om het geld. Zo voel ik het. Afgunst. Ze hebben niet in de gaten, dat ik met mijn grote landbouwbedrijf minder verdien dan de meesten in het dorp. Ik klaag niet, want ik heb plezier in mijn werk en ik ben gezond. Maar al het geld dat ik verdien, gaat naar de bank."

Het contact met enkele goede kennissen, bij wie ze over-en-weer al jaren over de vloer kwamen, is verwaterd sinds de windmolen-discussie. "Ik word ook wel eens uitgescholden. Ze hebben ons bedriegers, landverraders en hufters genoemd. Dat doet zeer. Ik vind het vooral voor mijn vrouw heel erg. Wij hebben dit met goede bedoelingen gedaan. Ik kan

iedereen in de ogen kijken."

Het eerste artikel van deze serie stond zaterdag 4 juni in de krant.

Boerderij in Nieuw-Buinen. Een deel van de bewoners verzet zich tegen de windmolens die in dit deel van Drenthe zouden moeten komen. FOTO REYER BOXEM

Hans Mentink, voorman van Drentse boeren die een windpark willen bouwen in de Veenkoloniën, is opgestapt als voorzitter. Mentink was jarenlang één van de belangrijkste trekkers van het project. Hij was boegbeeld van het windpark Oostermoer, dat onderdeel is van het omstreden project van vijftig grote windturbines.

Mentink zelf zegt dat hij is gestopt vanwege een vertrouwenskwestie

binnen het bestuur. Hij wil dit niet toelichten.

Volgens vice-voorzitter Harm Jacob Speelman van het windpark heeft Mentink zijn functie neergelegd 'omdat hij het te druk heeft met zijn boerenbedrijf'. Mentink ontkent dat dat de reden is. Volgens Speelman is er geen vertrouwensconflict binnen het bestuur. "Wij zoeken een nieuwe voorzitter en het totale project wordt voortgezet. Wij hebben er alle vertrouwen in dat dat gaat lukken."

Windboer Bartelds: Mensen denken dat wij slapend rijk worden van die molens

Het is een win-win-situatie en ik hoop dat omwonenden het ook zo gaan zien. Onze investeringen blijven immers in de regio." Jakob Bartelds, boer in Tweede Exloërmond, begrijpt de commotie over de vijftig geplande windmolens in de Veenkoloniën niet zo goed. "Dit is een strak landschap met rechte lijnen. Als die molens ergens passen, is het hier. Het beeld bij de mensen dat er één woud van turbines komt, klopt niet. Maar, je zult die molens overal in de Veenkoloniën kunnen zien, hoor. Dat wel."

Bartelds is een 'dikke' boer, hij heeft 400 hectare land en krijgt meerdere molens op zijn land. Dat betekent niet dat hij ook de hoofdprijs heeft. De opbrengst wordt verdeeld onder alle deelnemende boeren met 'grondposities'. Het kan voorkomen dat een investerende grondeigenaar niet één molen op z'n land krijgt, maar financieel meeprofiteert - omdat voor een lijnopstelling een aaneengesloten strook grond nodig is. Ook lege tussenruimte hoort bij het plan.

Bartelds verbouwt zetmeelaardappelen en consumptieaardappelen, suikerbieten, graan en winterpeen. Hij is actief in de landbouworganisatie LTO en bestuurder van het waterschap Hunze en Aa's. Bartelds is

geworteld in de Veenkoloniën. Zijn grootmoeder vestigde zich begin vorige eeuw kort na de ontginning in het gebied.

Windenergie is hard nodig, vindt hij en het kan een uitkomst zijn voor het gebied. "De Brusselse subsidies worden afgebouwd. De rentabiliteit van de boerenbedrijven loopt terug. Iedereen roept al tijdens dat we met onze energie onafhankelijker moeten worden."

Naaste burens

Bartelds zegt dat hij nog altijd normaal contact heeft met zijn burens, ook nadat de plannen bekend werden. Maar nee, hij is destijds toen ze hun plannen hadden bedacht, niet bij zijn naaste burens langs geweest om ze op de hoogte te brengen. "Toen wij begonnen was volstrekt niet duidelijk waar die molens zouden komen en hoeveel het er moesten worden. Op het moment dat daar meer over te vertellen was, hebben wij zowat elke buurt en elk dorp bezocht."

Zou de geheimzinnigheid in de eerste fase, zoals die door veel omwonenden wordt gevoeld, de achterdocht bij de bevolking misschien hebben gevoeld? "Nou, ik denk dat dit voor minstens de helft voortkomt uit afgunst. Mensen denken dat wij slapende rijk worden van die windmolens. Wij willen heel graag dat omwonenden gaan deelnemen in de investeringen. We hebben een afspraak met de Windvogel, een onafhankelijke coöperatie."

Ze zien de finishlijn al van hun windproject, de boeren in de Veenkoloniën. Ze weten ook dat het pleit pas is beslecht als de Raad van State heeft gesproken. Honderden voor- en vooral tegenstanders hebben zienswijzen ingediend en zullen uiteindelijk naar de hoogste bestuursrechter stappen. In Den Haag zal de beslissing vallen.

Windboer Jakob Bartelds: "Als we verliezen hebben we tien, twaalf jaar voor niets gewerkt en zullen

we ons verlies nemen. Dat is ons risico. Wij vinden nog altijd dat we een goed plan hebben, waarmee we de Veenkoloniën vooruit kunnen helpen. Maar we hebben helaas te maken met slappe bestuurders in deze regio, die het publiek gekleurd en eenzijdig informeren."